

Internet portal
POLJOPRIVREDNE
SAVETODAVNE I STRUČNE
SLUŽBE LESKOVAC

pssle.com

INFORMACIJE I SAVETI U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

BILTEN 9

GOD. VIII BR.9
Štampano 28.09.2014
500 prmeraka

STR	TEMA	Opis	Napisao/la
3	Crna trulež kupusnjača - <i>Xanthomonas campestris pv.campestris</i>	Listovi su oboleli od ivice liske, nervi dobijaju mrku boju u okviru žutih delova lista, nekrotične pege imaju izgled slova „V“	mr Gordana Jobanović
3-4	Određivanje kvaliteta silaže	Silaža predstavlja visoko kvalitetno kabasto stočno hranivo bez koje bi u današnjim uslovima ishrana preživara bila nezamisliva.	dipl. ing. Slavko Mladenović
5	ZA VAŠU ZDRAVU BAŠTU - KOMPOST	Kompostiranje je metoda pretvaranja organskog otpada u humus koji je neophodan za gajenje raznih kultura - biološki proces potpunog razlaganja organske materije posredstvom mikroorganizama	dipl. ing. Boban Stanković
6	TRŽIŠNA INFORMACIJA U CILJU POBOLJŠANJA PRODAJE POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA	Informacija je od suštinskog značaja za poljoprivrednike koji žele da postanu u potpunosti orijentisanij i da obezbede da njihova proizvodnja u skladu sa zahtevima tržišta .	dipl. ing. Igor Ristić
7	SERIFIKOVANA ORGANSKA PROIZVODNJA	Organska poljoprivreda je zasnovana na prirodnim procesima i upotrebi organskih materija	dipl. ing. Mirjana Petrović
8-9	STIPS		

AGROPONUĐA
BERZA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA SRBIJE

Crna trulež kupusnjača - *Xanthomonas campestris pv. campestris*

Na području Leskovca u usevu kupusa registrovana je pojava crne truleži kupusa koju izaziva bakterija *Xanthomonas campestris pv. campestris*.

Listovi su oboleli od ivice liske, nervi dobijaju mrku boju u okviru žutih delova lista, nekrotične pege imaju izgled slova „V“. Nakon izvesnog vremena celo list vene i požuti. Često dolazi do pojave sekundarnih patogena koji dodatno izazivaju vlažnu trulež. Pod uticajem sekundarnih parazita glavice kupusa se pretvaraju u sluzastu crnu masu neprijatnog mirisa.

Patogenu pogoduju toplo i vlažno vreme za razviće - topli dani (24 - 29 0C) i prohladne noći (10-12 0C). Parazit prezimljava u zemljištu, vitalnost zadržava i do tri godine. Zalivanje utiče na širenje parazita, kao i zaražene tople leje i obolelo seme. Lisne vaši, puževi golaći i kišne kapi omogućavaju zarazu tokom vegetacije.

Preporuka proizvođačima:

- Za sadnju koristiti toplerante ili otporne sorate i hibride kupusnjača,
- Koristiti zdravo seme za setvu. Seme se može dezifikovati formalinom, kao i tretiranje semena toplom vodom na 50 C u trajanju od 30 minuta,
- Dezinfekcija toplih leja,
- Obavezno uništavanje obolelih biljnih ostatka i korovskih vrsta,
- Suzbijanje insekata i puževa golaća - vektora parazita,

- Primena plodoreda u trajanju tri do pet godina,
- Primena kalijumovih đubriva.

Savetodavac za zaštitu bilja
mr Gordana Jovanović

Određivanje kvaliteta silaže

Ovogodišnji rod kukuruza je možemo reći jako dobar pa su proizvođači u prilici da obezbede

dovoljno kabaste stočne hrane, koja ujedno biti jako dobrog kvaliteta što je od posebnog značaja.

Silaža predstavlja visoko kvalitetno kabasto stočno hranivo bez koje bi u današnjim uslovima ishrana preživara bila nezamisliva. Zbog te njene važnosti u ishrani životinja pre početka korišćenja moramo utvrditi njenu upotrebnu vrednost. Dobra silaža se dosta jednostavno može prepoznati po tri osnovne odlike: 1. po specifičnom mirisu koji je blago nakiseo pri siliranju putem mlečno-kiselog vrenja, 2. po boji koja treba da je što približnija boji početnog materijala i 3. po strukturi siliranog materijala koja treba da je izražena tako da se poznaje nervatura i građa pojedinih delova biljaka.

Kada dobru silažu uzmemo u ruku, a zatim omirišemo, ima prijatan miris-vlažnost je prisutna koja brzo isparava. Loša silaža ima specifičan oštar miris na buternu kiselinu i amonijak. Ovakav specifičan oštar miris dugo se oseća ukoliko ovakvu silažu uzmemo u ruku i malo protrljamo. Kod lošu silažu i bija je promenjena, ukoliko ide prema mrkoj, odnosno crnoj boji znak je da je temperatura prilikom siliranja bila previsoka. U slučaju kada je temperatura bila nedovoljna ili kada je masa imala male količine šećera boja je jako zelena.

Prekisele silaže imaju isto bledo zelenu boju i oštar miris ili najčešće žuto zelenu. U isto vreme ovakve silaže sadrže i veću količinu vode koja stalno curi.

Uzroci lošem mirisu i izmenjenoj boji i strukturi silaže mogu biti: loša fermentacija u uslovima niskog sadržaja šećera u sirovini koja se silira; vlažno vreme pri siliranju koje ispire mlečnu kiselinu ili dodati konzervansi i veoma kompaktno sabijanje sirovina sa mnogo lista ili sa nežnim stablom, tako da se masa nedovoljno zagreje i ne fermentiše. To je sve razlog da kvalitet silaže, pre korišćenja, treba kontrolisati što sa uspehom rade laboratorije Poljoprivrednih savetodavnih stručnih službi. Pri tome se može kontrolisati kompletan sastav (hranljiva vrednost), Ph a sve to sa organoleptičkom ocenom (boja, miris i struktura), daje kompletnu hranljivu i upotrebnu vrednost spremljene silaže. Na ovaj način olakšavamo sebi i balansiranje obroka što je posebno važno kod visoko produktivnih grla.

Sve silaže sa smanjenom hranljivom vrednošću, promenjene boje, ukusa i mirisa treba veoma postepeno uvoditi u obrok i davati u manjim-ograničenim količinama. Sasvim loše silaže bolje je odbaciti nego prinudno hraniti, na taj način možemo izazvati poremećaj u varenju-prolivi pa i pobačaji kod visoko bremenitih grla.

Savetodavac za stočarstvo
dipl. ing Slavko Mladenović

ZA VAŠU ZDRAVU BAŠTU - KOMPOST

Kompostiranje je metoda pretvaranja organskog otpada u humus koji je neophodan za gajenje raznih kultura - biološki proces potpunog razlaganja organske materije posredstvom mikroorganizama. Krajnji produkt te aerobne razgradnje jeste dobijanje kvalitetnog organskog đubriva za bašte, povrće, voćnjake, cveće... Kompost se može praviti tokom cele godine. Radi obezbeđenja boljeg kvaliteta potrebno je pridržavati se određenih principa: usitnjavanje, mešanje i vlaženje. Radi obezbeđenja boljeg kvaliteta materijal koji se kompostira mora biti zdrav (ne koristiti delove zaraženih biljaka, seme korova-kompost tada predstavlja izvor oboljenja). Komposište treba smestiti u hladu i zaštititi ga od jakih vetrova. Površinu određenu za kompost prekopati ili ukloniti površinski sloj do 10 cm dubine, do polovine je napuniti kamenjem ili peskom radi drenaže (odvodnjavanje).

Za pripremanje komposta mogu se koristiti različiti organski materijali:

Opalo lišće, kuhinjski otpad - ostaci voća i povrća, talog kafe, ljuske jajeta, pokošena trava, korov očišćen od semena, karton i papir, slama, životinjski otpad, izmet kokošaka, golubova..., drveni pepeo, piljevina..... Krupni delovi biljaka se ne razlažu nego trule- potrebno je te delove biljaka usitniti. Kada se dostigne visina gomile od 15-30 cm potrebno je dodati malo stajskog đubriva (iniciranje razgradnje-mamac za gliste) ili nekoliko lopata starog komposta punog bakterija koje će potpomoći razlaganje, ravnomerno rasporediti šaku kreča a zatim posuti tanki sloj zemlje 2-3 cm. Ako se masa osuši, pokvasiti je. Odozgo i sa strane kompostiranom materijalu potrebno je dodati sloj zemlje debljine 2 cm .

Nakon toga se ponavlja sledeći sloj od 15-30 cm i sve tako dok se ne dostigne visina od 1,2 najviše 1,5 m. (dimenzije 1 x 1,5 x 2 m.) Gomilu dobro natopi vodom, pokriti ter-papirom ili najlonskom folijom. Za razlaganje je potreban vazduh, kompost ne treba sabijati, nego nekoliko puta u toku procesa promešati. Kada visina gomile padne na trećinu , gomilu treba prekopati čime se postiže provetrenost komposta.

U zavisnosti od vremenskih uslova (1-3 meseca), nastaje humusna zemlja. Nakon šest meseci nastaje ujednačena masa u kojoj se ne prepoznaju ostaci. Kompost osigurava gajenim kulturama korisne hranljive materije, popravlja strukturu zemljišta, obogaćuje ga humusom i korisnim bakterijama. Koristi se površinski ili se ukopava u zemlju. Prerađen kompost je tamnosmeđe boje sa blagim mirisom šumske zemlje, jednoličan, mrvičast, neutralne pH vrednosti.

Za kompostiranje ne koristiti ljuske lešnika i oraha, krupnije grane, kosti životinja, bolesne biljke, kuvano meso, ribu...

Savetodavac za ratarstvo i povrtarstvo
dipl. ing. Boban Stanković

INTERNET kao tržišna informacija za prodaju poljoprivrednih proizvoda

Informacija je od suštinskog značaja za poljoprivrednike koji žele da postanu u potpunosti orijentisani i da obezbede da njihova proizvodnja u skladu sa zahtevima tržišta. U teoriji, dostupnost pouzdanih tržišnih informacija može da pomogne poljoprivrednicima da :

- smanje rizike povezane sa marketingom ;
- odluče gde da proda proizvode ;
- provere da li ili ne cene koje se nude su u skladu sa tržišnim cenama ;
- odluči da li da proda ili da sačuva proizvod ;
- odluči da li će da raste cena proizvoda “ van sezone “ ;

Svi poljoprivrednici , gde god da su u svetu , suočavaju se sa brojnim rizicima. Oni su takođe rizikuju da tržišne cene neće biti dovoljno dobre za njih da naprave profit . Još gore nego da ne bude u mogućnosti da pokriju svoje troškove proizvodnje , poljoprivrednici koji će slati svoje proizvode na tržišta koja su daleko od svojih gazdinstva ponekad otkriju da su nedovoljno dobra da pokriju svoje troškove , kao što su prevoz i tržišne naknade.

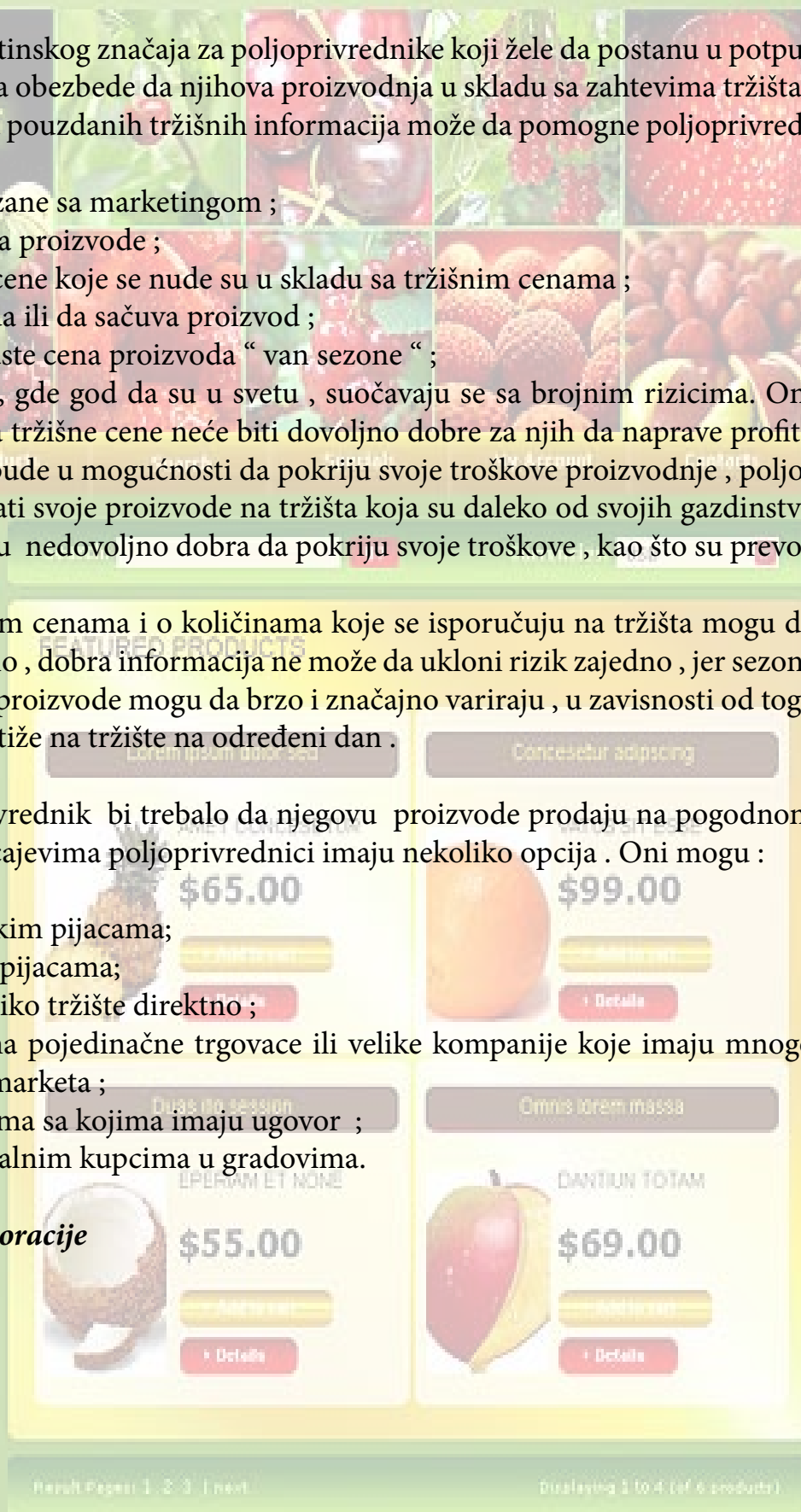
Informacije o tržišnim cenama i o količinama koje se isporučuju na tržišta mogu da smanje rizik . Naravno , dobra informacija ne može da ukloni rizik zajedno , jer sezonske cene za kvarljive proizvode mogu da brzo i značajno variraju , u zavisnosti od toga koliko je proizvoda stiže na tržište na određeni dan .

Važno je da poljoprivrednik bi trebalo da njegovu proizvode prodaju na pogodnom mestu . U nekim slučajevima poljoprivrednici imaju nekoliko opcija . Oni mogu :

- prodaja na kvantaškim pijacama;
- prodaju na zelenim pijacama;
- snabdevanje na veliko tržište direktno ;
- prodaju direktno na pojedinačne trgovce ili velike kompanije koje imaju mnogo prodavnice ili supermarketa ;
- prodaju kompanijama sa kojima imaju ugovor ;
- prodaju direktno stalnim kupcima u gradovima.

Savetodavac za melioracije
dipl. ing. Igor Ristić

- Sed et percipisti Under
- Onni Sota natus et volen
- Adolantun doloremcum
- Aquilantun totam rem etet
- Remany Eperiam, et maque

The screenshot shows a 'FEATURED PRODUCTS' section on a website. It displays four products in a grid:

- Concesetur adipscing**: Price \$65.00. Buttons: 'Add to cart', 'Details'.
- Concesetur adipscing**: Price \$99.00. Buttons: 'Add to cart', 'Details'.
- Duis in tessen**: Price \$55.00. Buttons: 'Add to cart', 'Details'.
- Orni's torem massa**: Price \$69.00. Buttons: 'Add to cart', 'Details'.

At the bottom of the product grid, it says 'Result Pages: 1 - 2 - 3 | next' and 'Displaying 1 to 4 (of 6 products)'.

SERTIFIKOVANA ORGANSKA PROIZVODNJA

Organska poljoprivreda je zasnovana na prirodnim procesima i upotrebi organskih materija, u njoj je isključena primena sredstava sintetičko-hemijskog porekla, regulatora rasta i aditiva, a nije dozvoljeno ni korišćenje GMO.

Organski proizvodi su proizvodi dobijeni iz strogo kontrolisanog načina proizvodnje, koji je zakonski regulisan – organska proizvodnja. Organski proizvodi su bezbedni, bez prisustva veštačkih materija i sintetičkih pesticida.

Kako bi se sprečile zloupotrebe ovakvi proizvodi moraju da imaju istaknutu posebnu oznaku – organski proizvod, kod ovlašćene organizacije i nacionalni znak

Gde se u Srbiji može kupiti organski gajena hrana, povrće, voće, jaja i kako građani mogu da budu potpuno sigurni da im proizvođač prodaje kontrolisano tretirane namirnice. Ovakvu dilemu imaju oni koji ne žale da izdvoje i do 30 odsto više novca da bi svoju porodicu i sebe zaštitili od hemije koja se u proizvodnji hrane sve intenzivnije koristi.

U Ministarstvu poljoprivrede, ističu da ovakvi proizvodi moraju da budu obeleženi posebnom oznakom – organski proizvod, kodom ovlašćene organizacije i nacionalnim znakom. I proizvodi iz takozvanog perioda konverzije (period koji je potreban da se sa konvencionalne proizvodnje pređe na organsku) mogu se, takođe, obeležiti u prometu. Oni se obeležavaju posebnom oznakom, ali samo oni koji su dobijeni po isteku roka od godinu dana od dana podnošenja prijave za uključivanje u organsku proizvodnju.

Da je proizvod proizveden metodama organske proizvodnje dokazuje sertifikat koji proizvođaču izdaje organizacija za izdavanje sertifikata (odnosno resertifikata) koja je kontrolisala proizvodnju i sertifikovala organski proizvod. Jedino kada je organski proizvod sertifikovan može se obeležiti nacionalnim znakom. Sertifikat koji se izdaje za organske proizvode važi godinu dana od dana izdavanja.

Spisak ovlašćenih organizacija za obavljanje poslova kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji za 2013. godinu objavljen je u „Službenom glasniku RS“, broj 36/13 od 19.04.2013. godine. Poslove kontrole i sertifikacije u organskoj proizvodnji za 2013. godinu obavljaju sledeće kontrolne organizacije:

1. „CONTROL UNION DANUBE“ DOO Beograd, Bulevar Mihajla Pupina 21/6;
2. „ECOCERT BALKAN“ DOO Beograd, Glavna 13m/III;
3. „ETKO PANONIJA“ DOO Novi Sad, Trg Slobode 3/III;
4. „ORGANIC CONTROL SYSTEM“ DOO Subotica, trg Cara Jovana nenada 15/I;
5. „SUOLO E SALUTE BALKAN“ DOO Beograd, Bulevar kralja Aleksandra 98;
6. „TMS CEE“ DOO Beograd, Rudnička 2.

Sertifikat sadrži: naziv, sedište i broj koda ovlašćene organizacije; naziv, adresu ili sedište proizvođača; vrstu organskog proizvoda i njegovu procenjenu količinu za godinu dana; broj sertifikata; pečat ovlašćene organizacije i potpis ovlašćenog lica u toj organizaciji.

Organska biljna proizvodnja u Srbiji zastupljenija je u odnosu na organsku stočarsku proizvodnju. Od biljnih vrsta ovakvim metodama gaje se sve vrste povrća, začinskog i aromatičnog bilja, žitarice. Ukupne površine pod organskom proizvodnjom u 2012. godini bile su na 11.000 ha.

Savetodavac za zaštitu bilja
dipl. ing. Mirjana Petrović

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 15.- 21.09.2014. godine**

Jedinica mere din/kg	Centralna Srbija			Vojvodina	
	Beograd	Kraljevo	Niš	Novi Sad	Subotica
Banana (Banana)	140	130		140	
Breskva (Peach)	100	65	80	80	
Grožđe belo ostalo (Grapes white other)	75	90		130	100
Grožđe crno ostalo (Grapes black other)	80	90			
Jabuka Ajdared (Apples Idared)	45		50	50	
Jabuka Z. Delišes (Apples G. Delicious)	60		60		
Jabuka Greni Smit (Apples G. Smith)	60			50	
Jabuka ostala (Apples other)	55	30	40		
Kruška (Pear)	80	70			80
Limun (Lemon)	280	270		330	370
Malina (Raspberry)	500				
Nektarina (Nectarine)	90	70		75	
Orah (Walnut)	850		500	850	
Pomorandža (Orange)	80	65		150	
Jedinica mere din/kg	Centralna Srbija			Vojvodina	
	Beograd	Kraljevo	Niš	Novi Sad	Subotica
Boranjija-šarena (String beans-colorful)	45		50	80	
Brokoli (Broccoli)	150			140	100
Karfiol (Cauliflower)	65			80	80
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	40	40	30		
Krompir (Potato)	35	30	30	50	25
Kupus (Cabbage)	20	25	25	30	
Luk beli (Garlic)	150	200		150	150
Luk-cmi (Onion)	25	25	25	50	30
Paprika-babura (Pepper-babura)	65	70	55	100	70
Paprika-ostala (Pepper-other)	65		50	150	
Paprika-šilja (Pepper-silja)	70	70	50	60	
Paradajz (Tomato)	90	75	70		
Pasulj-beli (Beans white)	270	300		190	
Patlidžan (Eggplant)	45	25		50	50
Praziluk (Leek)	55			50	
Spanać (Spinach)	130			150	100
Tikvice (Zucchini)	45	35	30	30	
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	36			33	
Šargarepa (Carrot)	45	45	40	50	30

Cene voća - zelene pijace u Srbiji za period 15. - 21.09.2014. godine

Jedinica mere din/ kg	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA						DOMINANTNE CENE					
	Beograd	Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Piroć	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajecar	Kikinda	Novi Sad	Pancevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA
Banana (Banana)	150	170	120	130	150	130	140	150	160	130	140	120	140	180				150		150	150	150
Breskva (Peach)	120	120	50	80	90	150	100	90	100	50	120	80	130					120		120	120	120
Grožđe belo ostalo (Grapes white other)	120	120		100	100	120	120	150	120	80	120	120	150					100		120	120	120
Grožđe crno ostalo (Grapes black other)	120	120	80	120	120	120	120	150	120	80	120	130						100		120	120	120
Jabuka Ajdared (Apples Idared)	70	60		80	80	80	80	80	40	40	60	60	80					40		80	80	80
Jabuka Z. Delišes (Apples G. Delicious)	80	80		70	70	80	80	80	120	50	70	50	100					60		80	80	80
Jabuka Greni Smit (Apples G. Smith)	80	70		65							90	80	80					80		80	80	80
Jabuka ostala (Apples other)	80	80	50	50	50	70	60	60	50	60	60	50	50					50		50	50	50
Kruška (Pear)	150	100	80	80	80	120	120	200	80	100	100	320	400					100		80	80	80
Limun (Lemon)	350	360		350	350		350	370	400	150	400	320	400					400		350	350	400
Malina (Raspberry)	500	500				120						200						200		500	500	500
Nektarina (Nectarine)	120	120		90	150	100	120	120	80	80	80	1000	800					120		120	120	120
Orah (Walnut)	900	900	1000	700	900	1000	800	800	700	1000	800	1000	800					900		900	900	900
Pomorandža (Orange)	180	120		90	120	120	150	200	1000		1000	150	200					160		120	120	120
Šilja (Plum)	80	80	60	70	70	90	60	100	110	40	50	60	50					70		60	60	60

Republika Srbija

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine

Za sve informacije iz oblasti poljoprivredne proizvodnje možete se obratiti
POLJOPRIVREDNOJ SAVETODAVNOJ I STRUČNOJ SLUŽBI LESKOVAC
tel. 016/212-246, fax. 016/254-639

Msc. Bratislav Pešić , direktor 064/6454744

Savetodavna služba za ratarstvo i povrtarstvo

dr Mijodrag Đorđević, 064/6454731, 016/237-361
dipl. ing. Boban Stanković, 064/6454743, 016/273-364
mast. ing. Jelena Stojiljković, 064/8110750

Savetodavna služba za voćarstvo i vinogradarstvo

dipl. ing. Duško Jovanović, 064/6454736, 016/237-360
dipl. ing. Nenad Stefanović, 064/6454738

Savetodavna služba za stočarstvo

dipl. ing. Slavko Mladenović, 064/6454732, 016/237-362

Savetodavna služba za melioracije

dipl. ing. Igor Ristić, 064/8110751

Savetodavna služba za zaštitu bilja

mr Gordana Jovanović, 064/6454735, 016/244-243
dipl. ing. Mirjana Petrović, 064/6454737, 016/237-363
dipl. ing. Bojana Karapandžić, 064/8110753

pssslle.com